

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 361/2010-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti Ing. B. G., B., zastúpeného advokátskou kanceláriou B., B., za ktorú koná advokát a konateľ Mgr. J. B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 202/2008 zo 4. novembra 2008 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. B. G. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 202/2008 zo 4. novembra 2008 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 202/2008 zo 4. novembra 2008 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Ing. B. G. trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet advokátskej kancelárie B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. augusta 2010 doručená sťažnosť Ing. B. G., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou B., B., za ktorú koná advokát a konateľ Mgr. J. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 202/2008 zo 4. novembra 2008 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“).

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Ing. B. G... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Cdo 51/2009 zo dňa 23. 06. 2010 ako aj rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 14 Co 202/2008 zo dňa 04. 11. 2008 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. 06. 2010 a rozsudok Krajského súdu Bratislava, sp. zn.

14 Co 202/2008 zo dňa 04. 11. 2008 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Ing. B. G. trovy konania o ústavnej sťažnosti a trovy právneho zastúpenia v sume 250,00 €... do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu sťažovateľa.“

Ústavný súd sťažnosť prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu a uznesením č. k. I. ÚS 361/2010-10 z 21. októbra 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril krajský súd podaním sp. zn. Spr. 3573/2010 zo 4. novembra 2010 a predseda najvyššieho súdu podaním č. k. KP 4/2010-99 z 11. novembra 2010.

Právny zástupca sťažovateľa sa podaním z 27. novembra 2010 vyjadril k stanovisku predsedníčky krajského súdu a predsedu najvyššieho súdu k sťažnosti.

Predsedníčka krajského súdu, predseda najvyššieho súdu a právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní.

Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 32 C 454/05-196 z 5. decembra 2007 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) na základe návrhu sťažovateľa určil neplatnosť dražby, predmetom ktorej bol byt spolu so spoluvlastníckym podielom na

spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a pozemku (ďalej len „predmet dražby“) v bezpodielovom spoluvlastníctve sťažovateľa a jeho bývalej manželky.

V čase vykonania spornej dražby bol predmet dražby v právnom režime bezpodielového spoluvlastníctva manželov, keďže po rozvode manželstva sťažovateľa a jeho manželky nedošlo k vyporiadaniu ich spoluvlastníctva a ani k uplynutiu lehoty na vznik domnienky o vyporiadani spoluvlastníctva k predmetu dražby.

Okresný súd vo vzťahu k odporcami namietanej neúčasti bývalej manželky sťažovateľa v konaní v odôvodnení svojho rozsudku uviedol:

„... ďalšiu námietku zo strany odporcov, že účastníčkou konania nebola manželka navrhovateľa, pričom predmetný byt bol pred vykonaním napadnutej dražby v bezpodielovom spoluvlastníctve navrhovateľa a jeho manželky súd nepovažoval za relevantnú z dôvodu, že vychádzajúc z dikcie § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách sa mohla určenia jej neplatnosti domáhať osoba, ktorá tvrdila, že tým bola dotknutá na svojich právach, teda podľa názoru súdu ktorákolvek z dotknutých strán. Preto mal súd za to, že v danom prípade bol navrhovateľ ako jeden z bezpodielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti plne' individuálne aktívne legitimovaný na podanie predmetnej žaloby, keďže neplatnosť tohto úkonu bude ako neplatnosť absolútna pôsobiť erga omnes, t. z. i na ostatné dotknuté osoby.

V tejto súvislosti súd tiež považuje za potrebné uviesť, že pre posúdenie, či sa jedná o samostatné, alebo nerozlučné spoločenstvo je rozhodná povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. Tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný samostatne voči každému spoločníkovi ide o nerozlučné spoločenstvo. Ak zákon na strane aktívne legitimovaného účastníka vymedzuje osobu, ktorá tvrdí, že bola dotknutá na svojich právach, v danom prípade ide o zásah do vlastníckeho práva pôvodných vlastníkov vydraženej nehnuteľnosti. Pokiaľ ide o vec v bezpodielovom spoluvlastníctve, každý z takýchto spoluvlastníkov má vlastnícke právo k celej veci. Právo na ochranu vlastníckeho práva a teda i domáhanie sa jeho zachovania si podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka môžu uplatniť buď všetci spoluvlastníci spoločne, alebo každý spoluvlastník samostatne, prípadne len niekoľkí z nich, a to bez

ohľadu na veľkosť svojho spoluvlastníckeho podielu, resp. bez ohľadu na to, či ide o podielové, alebo bezpodielové spoluvlastníctvo...“

Na odvolanie odporcu v 1. a 2. rade krajský súd svojím rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh sťažovateľa na určenie neplatnosti dražby zamietol, pričom jediným dôvodom na zmenu rozsudku okresného súdu bola skutočnosť, že bývalá manželka sťažovateľa nebola účastníčkou konania. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku citoval ustanovenie § 91 a § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení platnom do 31. decembra 2007 (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“) a uviedol:

„Účastníkmi súdneho konania o neplatnosť dražby sú navrhovateľ dražby, dražobník, vydražiteľ, predchádzajúci vlastník a osoba dotknutá na svojich právach porušením zákona o dobrovoľných dražbách. Tieto osoby musia byť účastníkmi súdneho konania buď na strane žalobcov alebo žalovaných a tvoria spolu nerozlučné procesné spoločenstvo podľa § 91 ods. 2 O. s. p. buď aktívne (na strane žalobcov) alebo pasívne (na strane žalovaných). V konaní o neplatnosti dražby vyplýva nerozlučnosť procesného spoločenstva z povahy tohto konania, pretože účinok rozhodnutia o neplatnosti dražby sa musí týkať všetkých osôb, ktorých práv a povinností sa výsledok dražby týka...“

Predchádzajúcim vlastníkom predmetu dražby a zároveň aj osobou dotknutou na svojich právach je navrhovateľ a jeho bývalá manželka..., ktorí mali sporný byt v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, pričom ku dňu vykonania dražby nebolo ich bezpodielové spoluvlastníctvo vyporiadané a ani nenastala zákonná fikcia o vyporiadaní v zmysle § 149 ods. 3 OZ. Manželka navrhovateľa mohla vstúpiť do konania na strane navrhovateľa, pričom by spolu tvorili aktívne nerozlučné spoločenstvo, alebo ju navrhovateľ mohol v spore označiť ako ďalšieho odporcu, a tvorila by s ostatnými odporcami pasívne nerozlučné spoločenstvo. Ako spoluvlastníčka vydraženej nehnuteľnosti musí byť účastníkom konania buď aktívne alebo pasívne legitimovaným, pretože predmet konania sa dotýka jej práv a povinností ako spoluvlastníčky draženej nehnuteľnosti. Z povahy konania o určenie neplatnosti dražby vyplýva, že rozsudok sa musí vzťahovať na

všetkých účastníkov právneho vzťahu (§ 91 ods. 2 O. s. p.) a účastníkmi konania či už na strane navrhovateľa alebo odporcu musia byť všetci jeho účastníci, pretože účinky rozsúdenej veci sa vzťahujú iba na nich (§ 159 ods. 2 O. s. p.). Nie je správny záver sudu prvého stupňa v napadnutom rozsudku, že navrhovateľ ako jeden z bezpodielových spoluvlastníkov vydraženej nehnuteľnosti bol plne aktívne legitimovaný na podanie predmetnej žaloby, pretože neplatnosť tohto úkonu bude ako absolútna neplatnosť pôsobiť aj na ostatné dotknuté osoby. Práve ustanovenie § 159 ods. 2 O. s. p. vymedzuje, že právoplatný rozsudok je záväzný pre účastníkov a len rozhodnutia o osobnom stave sú záväzné pre každého.

Kedže navrhovateľ neoznačil v spore ďalšieho účastníka, ktorého práva a povinnosti boli spornou dražbou dotknuté, hoci táto osoba mala tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo s ostatnými účastníkmi konania na strane odporcov, ide o nedostatok vecnej legitimácie v spore, pretože dražba nemôže byť určená za neplatnú len vo vzťahu k niektorým účastníkom nerozlučného spoločenstva...“

Najvyšší súd v konaní o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu svojím rozsudkom zamietol dovolanie sťažovateľa, stotožnil sa so závermi rozsudku krajského súdu v spornej otázke a v odôvodnení rozsudku uviedol:

«Ako už uviedol Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku z 22. mája 2008 sp. zn. 3 Cdo 272/2007, (na ktorý správne poukázal i odvolací súd vo svojom rozhodnutí), v konaní o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby ide v prípade viacerých účastníkov o ich nerozlučné spoločenstvo.

Aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. júna 2009, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 23, zošit 3, ročník 2010 dospel odvolací súd k záveru, že v konaní o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby... vzniká nerozlučné spoločenstvo účastníkov konania. Ak niektorá z osôb označených za účastníka konania o neplatnosť dobrovoľnej dražby (§ 21 odst. 4 tohto zákona) nevystupuje na strane žalobcu, musí byť na žalovanej strane.

Od uvedených právnych záverov nie je žiadny dôvod na odklonenie sa aj v prejednáwanej veci.

V občianskom súdnom konaní v prípade plurality účastníkov na jednej procesnej strane vzniká tzv. spoločenstvo účastníkov konania. Ak je niekoľko žalobcov, vzniká medzi nimi navzájom (aktívne) procesné spoločenstvo žalobcov; ak je niekoľko žalovaných, vzniká medzi nimi navzájom (pasívne) procesné spoločenstvo žalovaných. Občiansky súdny poriadok rozlišuje samostatné a nerozlučné spoločenstvo účastníkov konania. V prípade samostatného spoločenstva (§ 91 ods. 1 O. s. p.) koná každý z nich sám za seba (samostatne), jeho procesné úkony nemajú žiadny vplyv na práva a povinnosti ostatných účastníkov na tej istej procesnej strane a jeho práva a povinnosti sú nezávislé od práv a povinností ostatných spoločníkov. O nerozlučné spoločenstvo (§ 91 ods. 2 O. s. p.) ide vtedy, keď z hľadiska hmotnoprávneho je predmetom konania právo alebo povinnosť nedielnej povahy a je potrebné, aby sa účinok rozsudku vzťahoval spoločne na všetkých účastníkov. Pri nerozlučnom spoločenstve platia úkony jedného zo spoločníkov aj za ostatných spoločníkov.

Pre rozlíšenie, či ide o procesné spoločenstvo samostatné, alebo o procesné spoločenstvo nerozlučné, je určujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. V konaní o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby vyplýva nerozlučnosť spoločenstva účastníkov konania z právnej povahy dobrovoľnej dražby, z predpokladov určenia jej neplatnosti súdom, z dôsledkov, ktoré z určenia neplatnosti dražby vyplývajú pre právne vzťahy týchto osôb a tiež aj z toho, že účinok rozhodnutia o žalobe sa musí vzťahovať na všetkých, ktorých práv a povinností sa výsledok dražby týka.

Vzhľadom na uvedené, v prejednávanej veci odvolací súd vychádzal zo správneho záveru, že v konaní o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby ide v prípade viacerých žalovaných o ich nerozlučné spoločenstvo y zmysle § 91 ods. 2 O. s. p.

Dovolateľom prezentovaný výklad o predmete sporu, a to neplatnosť právneho úkonu, ktorý „pôsobí voči všetkým“ nepovažoval dovolací súd za správny. Ako už je hore uvedené, o neplatnosti dražby môže rozhodnúť len súd, a táto neplatnosť má účinky len vo vzťahu, k zúčastneným osobám, ktoré vymedzuje zákon o dobrovoľných dražbách, ako uzavretý okruh dotknutých osôb.

V zmysle § 159 ods. 2 O. s. p. výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány, ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého. Obsah tohto ustanovenia vyjadruje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho

rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti tohto rozhodnutia pre určitý okruh subjektov, v tom zmysle je výrok právoplatného rozsudku záväzný pre účastníkov konania a pre všetky orgány. Tzv. statusové veci (rozhodnutia o osobnom stave) sú záväzné pre každého. Nie je preto možné vo všeobecnosti akceptovať názor dovolateľa, že „neplatný právny úkon, je neplatný pre každého“. Dovolací súd nad rámec uvedeného poznamenáva, že s účinnosťou od 15. októbra 2008 (zákonom č. 384/2008 Z. z.) bolo do Občianskeho súdneho poriadku pridané ustanovenie § 159 a, ktoré rozširuje hranice záväznosti rozhodnutia na určitý okruh subjektov v určitých zákonom taxatívne stanovených prípadoch, okrem iného práve v rozhodnutiach o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby, kedy výrok rozsudku v takto vymedzenej veci je záväzný aj pre osobu, ktorá nadobudla vecné právo k nehnuteľnosti v čase, keď v katastri bola vykonaná poznámka o tomto súdnom konaní. Tým je len zdôraznený vymedzený okruh účastníkov v konaní o určení neplatnosti dražby s následne zákonom určenou materiálnou stránkou záväznosti pre určený okruh subjektov, t. j. v prípade neplatnosti nie „pre každého“ ako namietal dovolateľ.

Dovolací súd sa preto stotožnil s právnym záverom odvolacieho súdu, že žalobca neoznačil v spore ďalšieho účastníka, ktorého práva a povinnosti boli spornou dražbou dotknuté, hoci táto osoba mala tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo s ostatnými účastníkmi konania na strane žalovaných. Išlo teda o nedostatok vecnej legitímácie v spore, pretože dražba nemôže byť určená za neplatnú len vo vzťahu k niektorým účastníkom nerozlučného spoločenstva. V tomto smere nemožno považovať argumentáciu dovolateľa, „že by bolo nelogické žalovať bývalú manželku ako spoluvlastníčku draženej nehnuteľnosti“, za právne relevantnú.

Nemožno považovať za správnu ani námietku dovolateľa, že odvolací súd mal potom, ako dospel k záveru, že účastníčkou konania mala byť aj jeho bývalá manželka z dôvodu, že; sa koná o jej právach a povinnostiach, „konštatovať chybu“ a vec vrátiť prvostupňovému súdu na odstránenie tejto vady.

V zmysle § 5 ods. 1 O. s. p. súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach.

V zmysle § 5 ods. 2 O. s. p. súdy povinnosť podľa odseku 1 nemajú, ak je účastník, v občianskom konaní zastúpený advokátom.

Súdy poskytujú účastníkom poučenie o ich procesných právach a ich procesných povinnostiach. Z uvedenej dikcie vyplýva, že poučenie o otázkach hmotného práva je neprípustné. Otázka vecnej legitímácie v konaní je síce primárne otázkou hmotnoprávnou, ale nachádza svoju reflexiu v mnohých procesných inštitútoch (napr. i otázky zámeny účastníkov podľa § 92 ods. 4. O. s. p., či núteného procesného spoločenstva). Ak by však súd pristúpil k poučeniu napr. o zámene účastníkov podľa § 92 ods. 4 O. s. p., ktorá primárne slúži na zhojenie nedostatku vecnej legitímácie v konaní, išlo by už o poučenie o hmotnom práve, ktoré je v zmysle § 5 O. s. p. a contrario neprípustné...»

Sťažovateľ v sťažnosti namietal nesprávnosť právnych záverov krajského súdu a najvyššieho súdu a uviedol:

«Takýto právny výklad spoločenstva účastníkov konania pokladáme za arbitrárny a ústavne nekonformným spôsobom interpretovaný pojem spoločenstva účastníkov konania, v dôsledku čoho právam sťažovateľa nebola poskytnutá príslušná účinná ochrana, ktorú mu zaručuje Ústava SR a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom.

Odvolací ako aj dovolací súd pri svojom rozhodovaní vážne pochybili a porušili tým právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tým, že sťažovateľovi odňali možnosť konať pred súdom. Krajský súd Bratislava svojim napadnutým rozhodnutím, ktorým zamietol žalobu sťažovateľa o určenie neplatnosti dražby z dôvodu nesprávneho záveru o nedostatku vecnej legitímácie sťažovateľa v spore, porušil právo sťažovateľa na uplatnenie si svojich procesných práv, čím ho diskriminoval a svojím rozsudkom mu odobral možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd SR svojim napadnutým rozhodnutím, ktorým zamietol dovolanie z toho istého dôvodu (absencie vecnej legitímácie sťažovateľa), uvedené pochybenie odvolacieho súdu nenapravil a zabránil sťažovateľovi domôcť sa svojich práv.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým sa znemožní navrhovateľovi žaloby realizácia tých práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok, Ústava SR ako aj Medzinárodné dohovory za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov priznávajú. Takýmto právom je i právo na súdnu ochranu a to, aby žaloba bola riadne preskúmaná a prejednaná súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom

môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ale aj samotným rozhodnutím súdu o zamietnutí žaloby z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie navrhovateľa v spore, ak záver o tejto otázke nie je správny.

Právny názor uvedených súdov o nedostatku sťažovateľovej vecnej legitímácii v danom spore podľa sťažovateľovho názoru správny nie je. K meritu veci, t. j. k otázke platnosti či neplatnosti dražby z dôvodov porušenia zákonov či dobrých mravov tak, ako ju zodpovedal Okresný súd Bratislava V, ani odvolací ani dovolací súd nezaujal stanovisko a vec neprejednal.

Z dispozičnej zásady ovládajúcej začatie sporového konania vyplýva, že pristúpenie ďalšieho účastníka na strane odporcu môže navrhnúť len navrhovateľ, resp. žalobca. V tomto spore o neplatnosť tejto dražby spoločenstvo na strane odporcov tvorili dražobník, navrhovateľ dražby a vydražiteľ, teda tí, ktorých ako účastníkov konania zákon určuje a vymedzuje. Na strane žalobcov bol sťažovateľ ako výlučný a plnohodnotný vlastník predmetu dražby a zároveň dotknutá osoba, a teda spoločenstvo účastníkov bolo tvorené tak ako to požaduje ustanovenie § 21 ods. 4 zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Je zrejmé, že podľa platnej právnej úpravy nie je možné nikomu určovať a prikazovať, či sa má cítiť nejakým konaním dotknutý na svojich právach alebo nie a či ma vystupovať na strane žalobcu. Žalovanie bývalej manželky sťažovateľa v tomto spore ako jedného z odporcov možno pokladať za úplne iracionálne a právne neodôvodniteľné.

Keď sa žalobca cíti dotknutý na svojich právach a požaduje žalobou o určenie neplatnosti právneho úkonu súdnu ochranu, nestáva sa zástupcom ďalších osôb, ktoré by sa eventuálne mohli cítiť dotknuté na svojich právach a nemôže ani vedieť, kto sa cíti byť dotknutý na svojich právach alebo nie, a teda nemôže mať ani povinnosť vyhľadávať osoby, ktoré by sa mohli cítiť dotknutými na svojich právach a žalovať ich ako odporcov.

Je nepochybné, že v tomto spore vystupujú všetci zákonom vymenovaní účastníci konania tak, a preto odopretie súdnej ochrany sťažovateľovi zamietnutím žaloby na určenie neplatnosti dražby z dôvodu nedostatku jeho vecnej legitímácie na základe napadnutého rozsudku Krajského súdu v Bratislave, resp. jeho odobrením na základe napadnutého rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, je evidentným odňatím možnosti konať pred súdom a porušením jeho základných práv na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V tejto súvislosti sťažovateľ taktiež poukazuje na rozsudky Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 3 Cz 61/88 a 22 Cdo 366/99, z ktorých vyplýva, že každý z bezpodielových spoluvlastníkov je samostatne oprávnený k podaniu žaloby v súvislosti s vecou v bezpodielovom spoluvlastníctve a že toto oprávnenie má obdobne i v čase, keď bezpodielové spoluvlastníctvo už síce zaniklo, avšak nebolo ešte vykonané jeho vysporiadanie.

Na podporu svojich tvrdení uvádzame nasledovné súdne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR:

R 54/1973 (s. 213 ods. 3): „Niet dôvodu nepripustiť žalobu aj len jedného so spoluvlastníkov nehnuteľnosti, ak podáva žalobu zapieraciu (negatívnu), ktorou sa domáha určenia, že žalovaný nie je vlastníkom určitej nehnuteľnosti, alebo ak sa domáha iba určenia svojho spoluvlastníctva na nehnuteľnosti.“

R 10/1990: „Každý z bezpodielových spoluvlastníkov je samostatne oprávnený na podanie žaloby o vydanie neoprávnene zadrživanej veci z bezpodielového spoluvlastníctva (a tiež žaloby o vypratanie nehnuteľnosti, ktorej je bezpodielovým spoluvlastníkom).“

R 54/1973 (s. 212 – 213): „Spoluvlastník má nepochybné právnu ochranu, pokiaľ ide o jeho spoluvlastnícky podiel. Môže teda uplatňovať nárok na ochranu práv vyplývajúcich z jeho podielu. Môže sa domáhať napr. vydania úžitkov veci (ich primeranej časti), zákazu zásahov do užívania veci, prípadne odstránenia trvajúcich následkov zásahu. Vo vzájomnom pomere spoluvlastníkov budú tieto žaloby kryté ustanovením § 139 OZ (teraz § 139 ods. 2, ods. 3), v pomere k tretím osobám pôjde o žaloby podľa § 132 OZ (teraz § 126), Okrem toho sa môže spoluvlastník aj určujúcou žalobou za podmienok ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. domáhať určenia, že mu prislúcha spoluvlastnícke právo a v akom podiele.“...

Z uvedených vyplýva, že zákon priznáva spoluvlastníkovi nehnuteľnosti domáhať sa ochrany svojich vlastníckych práv aj samostatne. Zamietnutie návrhu odvolacím a dovolacím súdom bolo v zmysle odôvodnenia ich rozsudkov nepodložené.

Vyššie uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, resp. Najvyššieho súdu SR uvádzame na podporu našich argumentov, že pokiaľ ide aj o žalobu o určenie neplatnosti

dražby, ktorá bola predmetom konania na Krajskom súde Bratislava ako aj na Najvyššom súde SR, je sťažovateľ sám individuálne vecne legitimovaný na jej podanie. Určením neplatnosti dražby na základe podanej žaloby sťažovateľ sledoval ochranu svojho vlastníckeho práva k predmetnému bytu, ku ktorému má výlučné vlastníctvo, t. j. podiel 1/1 k celku, rovnako ako jeho bývalá manželka. Podanie žaloby na určenie neplatnosti dražby je takou dispozíciou ohľadne veci, nachádzajúcej sa v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, resp. nachádzajúcej sa v podielovom spoluvlastníctve viacerých vlastníkov, ktorú môže vybavovať každý (hociktorý) z bezpodielových alebo podielových spoluvlastníkov (§ 145 ods. 1, resp. 139 ods. 1 OZ). Účinky podanej žaloby o určenie neplatnosti dražby ako aj jej dôsledky sa vzťahovali teda aj na bývalú manželku sťažovateľa v zmysle § 91 ods. 2 O. s. p.

Najvyšší súd SR ako aj Krajský súd Bratislava svojimi napadnutými rozhodnutiami nesprávne právne posúdili otázku vecnej (aktívnej) legitimácie sťažovateľa, nakoľko ten ako výlučný vlastník predmetu dražby a aj osoba dotknutá dražbou na svojich právach (dotknutý na vlastníckom práve k predmetu dražby) bol v zmysle § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách bezpochyby oprávnený namietat' neplatnosť dražby žalobou, byť účastníkom konania o určenie neplatnosti dražby. Skutočnosť, že sťažovateľ nežaloval svoju bývalú manželku, nemôže sama o sebe viesť k rozhodnutiu o tom, že sťažovateľ nie je aktívne legitimovaný na podanie žaloby o určenie neplatnosti dražby, nakoľko je nositeľom práva vyplývajúcich z hmotného práva. Skutočnosť, že sťažovateľ je vlastníkom predmetu dražby (bytu) je jednoznačná...»

Predsedníčka krajského súdu v podaní sp. zn. Spr. 3573/2010 zo 4. novembra 2010 k sťažnosti uviedla:

«Predsedníčka senátu „14 Co“ tunajšieho súdu sa k predmetnej sťažnosti sťažovateľa vyjadrila podaním, doručeným dňa 04. 11. 2010 s tým, že zotráva na vyslovenom právnom názore vo vyššie uvedenom rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 202/2008, pričom správnosť tohto názoru bola potvrdená aj rozsudkom dovolacieho súdu – Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 51/2009-338 zo dňa 23. 06. 2010.

S týmto vyjadrením k sťažnosti sťažovateľa sa v celom rozsahu stotožňujem...»

Predseda najvyššieho súdu vo svojom podaní č. k. KP 4/2010-99 z 11. novembra 2010 uviedol:

„Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že najvyšší súd porušil jeho právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie tým, že sa ako dovolací súd priklonil k právnemu názoru odvolacieho súdu, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že sťažovateľ, ktorý podal žalobu o určenie neplatnosti dražby, bol nedostatočne vecne legitimovaný v spore o určenie neplatnosti dražby z dôvodu, že jeho bývalá manželka, Ing. Z. G., nebola účastníkom konania, hoci jej práva boli z titulu nevysporiadaného bezpodielového spoluvlastníctva manželov touto žalobou dotknuté.

Najvyšší súd sa v dovolacom konaní stotožnil s právnym záverom odvolacieho súdu a rozhodol, že sťažovateľ neoznačil v spore ďalšieho účastníka, ktorého práva a povinnosti boli spornou dražbou dotknuté, pričom táto osoba mala tvoriť nerozlučné procesné spoločenstvo s ostatnými účastníkmi konania. Najvyšší súd uskutočnil výklad ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a zákona č. 527/2002 Z. z o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona o notároch v súlade so zaužívanou praxou. Túto skutočnosť potvrdzujú aj odkazy na predchádzajúce rozhodnutia najvyššieho súdu – rozsudok z 22. mája 2008 sp. zn. 3 Cdo 272/2007 a rozhodnutie z 30. júna 2009 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 23, zošit 3, ročník 2010...

Namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nie je možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu, keďže najvyšší súd sa v dovolacom konaní vysporiadal s námietkami sťažovateľa a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil.

Keďže nemožno súhlasiť so závermi sťažovateľa uvedenými v jeho ústavnej sťažnosti, navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky tejto sťažnosti nevyhovel...“

Právny zástupca sťažovateľa v podaní z 27. novembra 2010 uviedol:

«...vyjadreniam predsedov súdov... považujeme za prirodzené a predpokladané, nakoľko je nepravdepodobné a neočakávané že by predsedovia týchto súdov argumentovali proti rozhodnutiam senátov súdov ktoré riadia. Na rozdiel od vyjadrenia predsedu NS SR

ktorý sťažovateľom napadnuté rozsudky nepovažuje za svojvoľné a neodôvodnené, my ich za také pokladáme.

Tvrdenia, že bývalá manželka sťažovateľa ako spoluvlastníčka draženého bytu mala byť žalovaná na strane odporcov v spore o určenie neplatnosti dražby ako aj tvrdenie že ju sťažovateľ neoznačil ako osobu dotknutú na svojich právach považujeme za nepodložené, svojvoľné, nepravdivé a nelogické.

Pravdou je, že sťažovateľ túto osobu uviedol v petite žaloby, teda ju označil. Doplňujúcou vetou v petite žaloby „Vlastnícke právo podielových spoluvlastníkov Ing. B. G. a Ing. Z. G.k predmetnému bytu zostáva zachované“ sa sťažovateľ nedomáhal určenia vlastníckeho práva, ale označil tým svoju bývalú manželku ako osobu, ktorej sa daný rozsudok bude týkať ako logický dôsledok vyslovenia neplatnosti dražby o ktoré v petite žiadal.

V tejto súvislosti poukazujeme na rozsudok NS SR (sp. zn. 4 Cdo 143/2006) v ktorom NS SR vyslovil názor, že „vadu návrhu na začatie konania (žaloby) nemožno zamieňať za nedostatok v podmienkach konania. Pokiaľ procesný úkon účastníka konania obsahuje zjavnú nesprávnosť, ktorej odstránenie nevyžaduje značnú procesnú aktivitu súdu (napr. rozsiahle dokazovanie), súd je povinný dať účastníkovi možnosť túto nesprávnosť napraviť ďalším procesným úkonom. Opak by bol ničím neodôvodnený formalistický a svojvoľný postup, ktorý je v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti, reprezentovaným článkom 1 Ústavy Slovenskej republiky a ustanovením § 1 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a tým aj v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“ Teda aj NS SR považuje nedanie možnosti procesnú nesprávnosť napraviť za konanie, ktorým dochádza k porušeniu základných práv garantovaných čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

V inom rozsudku (sp. zn. 1 Cdo 3/03) Najvyšší súd SR judikoval, že „neurčitost' či nezrozumiteľnosť žalobného petitu nie je dôvodom pre zamietnutie žaloby.“

Preto vyjadrenie predsedu NS SR pokladáme za rozporuplné ...

Pýtame sa preto: Je z ústavného hľadiska ospravedlniteľné a udržateľné aby pri vymáhaní dlhu v sume 150 000 Sk prišiel dlžník a jeho rodina o obydlie v hodnote 2 50 000 Sk a bola od neho následne v tejto súvislosti vymáhaná suma 1 408 000 Sk z titulu bezdôvodného obohatenia a to všetko pri porušení jeho práva na súdnu ochranu a neprejednaní jeho žaloby o určenie neplatnosti dražby?...

K odňatiu práva na súdnu ochranu dochádza podľa nášho názoru až vtedy, ak sa osoba domáhala svojho práva na súde, ale súdna ochrana jej nebola poskytnutá vôbec alebo nie v takej kvalite, ako jej náleží. Na podporu týchto tvrdení uvádzame:

Ústavní soud ČR: „K porušení ústavně garantovaného práva na soudní ochranu může dojít nejen v případech, kdy je oprávněný zbaven vůbec možnosti k soudu přistoupit, nýbrž i za situace, kdy stanoveným postupem své právo u soudu uplatnil, ovšem tento soud v důsledku procesních pochybení o takovémto návrhu věcně nerozhodl.“ (sp. zn. II ÚS 116/99)...

Máme za to, že sťažovateľom napádané rozsudky uvedených súdov nie sú vecnými rozhodnutiami k meritu veci a ani poskytnutím súdnej ochrany zákonom ustanoveným postupom.

Vyhovením tejto sťažnosti by sa uvedené nedostatky odstránili a mohlo by dôjsť k spravodlivému súdnemu konaniu a zodpovedaniu vzniknutých právnych otázok v súvislosti s touto vykonanou dražbou tak, aby neboli porušené základné práva účastníkov konania...»

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu a rozsudkom krajského súdu.

Podľa sťažovateľa rozsudok najvyššieho súdu a rozsudok krajského súdu sú založené na nesprávnom právnom názore o (i) nevyhnutnom účastníctve oboch bezpodielových

spoluvlastníkov predmetu dražby podľa zákona o dobrovoľných dražbách v konaní o určenie jej neplatnosti (ii) v tom, že sťažovateľ v spore neoznačil ďalšiu vecne legitimovanú osobu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Tomuto základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zodpovedá uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich

právných noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07). Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorým je Slovenská republika viazaná.

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Z konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Podľa § 157 ods. 2 OSP súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a ústavne akceptovateľné.

V súlade s uvedeným ustanovením Občianskeho súdneho poriadku je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia.

Podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách v prípade, ak boli porušené ustanovenia tohto zákona, môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby zaniká, ak sa neuplatní do troch mesiacov odo dňa príklepu okrem prípadu, ak dôvody neplatnosti dražby súvisia so spáchaním trestného činu a zároveň ide o dražbu domu alebo bytu, v ktorom má predchádzajúci vlastník predmetu dražby v čase príklepu hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu; v tomto prípade je možné domáhať sa neplatnosti dražby aj po uplynutí tejto lehoty. V prípade spoločnej dražby bude neplatná len tá časť dražby, ktorej sa takýto rozsudok týka (§ 23).

Podľa § 21 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách účastníkmi súdneho konania o neplatnosť dražby podľa odseku 2 sú navrhovateľ dražby, dražobník, vydražiteľ, predchádzajúci vlastník a dotknutá osoba podľa odseku 2.

Sťažovateľ v petite svojej žaloby (ale aj v texte žaloby doručenej okresnému súdu 12. apríla 2005, pozn.), ktorou sa domáhal určenia neplatnosti dražby, navrhoval okrem iných aj určenie, že „*Vlastnícke právo podielových spoluvlastníkov Ing. B. G. a Ing. Z. G. k predmetnému bytu zostáva zachované*“, pritom v úvode svojej žaloby pri vymedzení okruhu jej účastníkov už neoznačil svoju bývalú manželku za účastníčku konania. Podľa názoru ústavného súdu táto okolnosť zakladala vadu žaloby spočívajúcu v tom, že petit žaloby nekorešpondoval s ostatnou časťou žaloby v časti vymedzenia účastníkov navrhovaného konania, a preto bol namieste postup podľa § 43 ods. 1 a 2 OSP, podľa ktorého „Sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať. Ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania. Ak bolo podanie doplnené alebo opravené v celom rozsahu v súlade s uznesením podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže podľa § 210a rozhodnúť súd, ktorý ho vydal.“. Takýto postup

podľa § 43 ods. 1 a 2 OSP bol aplikovateľný prvostupňovým súdom alebo krajským súdom v súlade s § 211 ods. 2 OSP, podľa ktorého „Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.“. Krajský súd uvedeným spôsobom nepostupoval a nevyvodil právne dôsledku z absencie takéhoto postupu zo strany prvostupňového súdu, pričom najvyšší súd z uvedeného v dovolacom konaní nevyvodil tomu zodpovedajúce závery, v čom je naplnený ďalší dôvod ústavnej nekonformnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a rozsudku najvyššieho súdu.

Ústavný súd si je vedomý svojej ustálenej judikatúry, ako aj judikatúry všeobecných súdov, podľa ktorej nie je vecou súdu, aby žalobcu poučoval o hmotnom práve, resp. o otázkach vecnej legitímácie, avšak tento názor nie je možné uplatňovať rigorózne bez prihliadania na špecifiká konkrétneho konania. Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach posudzovanej veci bolo nutné zohľadniť špecifiká tohto sporového konania, ktorého začatie bolo „vynútené“ v nespоровom konaní. Navyše žalobca v podanej žalobe, ako aj v petite žaloby spomína svoju bývalú manželku, i keď nie právne perfektným spôsobom, čo zakladalo vadu návrhu. Preto, ak v tomto konaní nebol účastník riadne poučený a vyzvaný na odstránenie väd návrhu, je nutné uvedené považovať za vadu konania. Pokiaľ táto vada konania nebola v ďalšom priebehu konania pred všeobecným súdom zhojená a táto skutočnosť je dôvodom neúspechu účastníka konania, konanie je potom postihnuté vadou predstavujúcou významný zásah do procesného postavenia tohto účastníka, resp. porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že rozsudok najvyššieho súdu a rozsudok krajského súdu sú rozhodnutia, ktoré nie sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto rozhodol, že označenými rozhodnutiami bolo porušené sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd tieto rozsudky zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

Krajský súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v III. v časti tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov spolu v sume 382,32 €, čo zodpovedá

tarifnej odmene za 3 úkony právnej pomoci po 120,23 € (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie vo veci) a 3-krát paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,21 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011